

Narva Keeltelütseum

**Kirjanduse
põhikooli ainekava**

6 klass

2 tundi nädalas

Narva 2019

Õpitulemused

Õpilane:

1. on läbi lugenud vähemalt 4 eakohast eri žanrisse kuuluvat kirjandusteost
2. loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult;
3. teab loetud teose autorit, sisu ja tegelasi;
4. tutvustab loetud teost ning kõneleb oma lugemismuljetest ja –elamustest;
5. jutustab loetud tekstist kokkuvõtlikult;
6. jutustab loetud tekstist koostatud plaani järgi.

Teksti mõtestamine ja analüüs Õpitulemused

Õpilane:

1. koostab kirjandusteksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;
2. määrab teksti põhiteema ja idee;
3. eristab pea- ja kõrvaltegelasi;
4. toob välja teose tegelaste vahelise konflikti ja selle tekkepõhjused;
5. avaldab isiklikku arvamust loetud teose kohta, põhjendab seda näidetega tekstist ja

Kujundliku mõtlemise arendamine ja töö keele ilmekusega Õpitulemused

Õpilane:

1. tunneb kirjanduse kujutus- ja väljendusvahendeid: epiteedid, hüperboolid, metafoorid, isikustamine, võrdlused; tunneb mõisteid *riim* ja *värsimõõt*;
2. kasutab oma tekstides kirjanduse kujutus- ja väljendusvahendeid.

Loominguline tegevus ja esinemine Õpitulemused

Õpilane:

1. kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldavat ja jutustavat teksti ning lühiarvamust loetud teose kohta;
2. esitab peast luuletuse, lühikese proosateksti või näidendi rolliteksti;
3. esitab kaaslastele omaloodud teksti.

Õppesisu

Eesmärgistatud lugemine, esialgne (ettevalmistav) lugemine, ositi lugemine; uuesti ülelugemine teatud eesmärgiga hoiakuga jt. Lugemise tehnika: intonatsioon, pauseerimine, lugemistempo valik.

Teoste iseseisev lugemine omal valikul.

Teksti üksikasjalik, lühidalt, koostatud plaani järgi, kommenteerimiselementidega, tegelase vaatepunktist ümberjutustamine. Jutustamine kunstniku või õpilaste endi loodud illustratsioonide alusel. Iseseisvalt loetud teoste tutvustamine klassikaaslastele.

Teksti mõtestamine ja analüüs Õpitulemused

Mälu- ehk faktiküsimuste ja fantaasiaküsimuste koostamine. Küsimustele vastamine omas sõnastuses ning toetudes tekstile (tsiteerimine).

Teksti plaani koostamine: kavapunktide pealkirjastamine ühe sõna, väite, küsimuse või tsitaadiga.

Teksti põhiteema ja idee määramine. Arutlemine sarnase teema kajastamise üle teistes varem käsitletud teostes.

Isikliku arvamuse sõnastamine, väljendades suhtumist teose teemasse ja ideesse. Illustratiivsete näidete toomine tekstist ja isiklikust elukogemusest.

Tegelaste või tegelasrühmade vahelise põhikonflikti väljatoomine, selle tekkepõhjuste ja lahendusvõimaluste selgitamine. Kirjeldatud sündmuste koha ja aja ning nende põhjuse-tagajärje seose väljatoomine.

Mõisted: faabula ja süžee, pea- ja kõrvaltegelased, jutustamine 1. ja 3. isikus.

Sõnavara ja väljendusoskuse rikastamine. Kunstiliste detailide märkamine, tundmatute sõnade ja väljendite selgitamine.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

Põhiandmeid autorite, kõnealuste teoste loomise ajastu ning neis kujutatud aja kohta.

Kunstiteose teema ja idee. Süžee ja faabula. Kompositsioon, selle põhielemendid: ekspositsioon, tegevuse areng, kulminatsioon, lahendus, epiloog.

Eepos, lüürika, draama. Kirjandusžanrid: jutustus, novell, valm, poeem. Näidend, tegelased, repliik.

Looduskirjeldus, interjäär, portree. Kunstiline detail. Luulekeele iseärasused. Kolmesilbiline värsijalg.

Kujutus- ja väljendusvahendid: epiteet, võrdlus, metafoor, isikustamine, hüperbool. Allegooria. Huumor ja satiir.

Kujundliku mõtlemise arendamine ja töö keele ilmekusega Õpitulemused

Mõisted: metafoor, riim värsimõõt, allegooria, sümbol.

Epiteetide, võrdluste, isikustamise äratundmine ja mõistmine kirjandustekstides ning kasutamine oma kõnes. Metafoori äratundmise ja kasutamise võimalused. Sümboolika ja allteksti lihtsamad näited. Koomilised elemendid tekstis.

Riimide leidmine ja loomine, Kolmesilbilise värsijala tundmine. Kujundite kasutamine loovtöodes.

Loominguline tegevus ja esinemine Õpitulemused

Omaloomingulised tööd

proosavormis (lühikesed jutustava iseloomuga jutud);

luulevormis (luuletus etteantud riimidega jt);

loetud teoste alusel (tegelaste dialoog; uus erinev lõpp jutule; kiri kirjandusteose tegelasele; loetud teose lühike hinnang või arvustus);

loodus- ja interjöörikirjeldused.

Esinemisoskus: luuletus, katkendid proosa- ja draamateostest, omaloodud tekstid. Dialoog kuulajaskonnaga.

Kirjandustekstide valik

Loetavad ja tundides käsitletavat kirjandusteoseid kajastavad üldnimlikke väärtusi. Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi sel kooliastmel arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme:

Raamatu roll inimese elus. Kirjandus ja teised kunstiliigid. Kultuuride mitmekesisus. Erinevused ja sarnasused kommetes, traditsioonides, usus.

Kõlbeline jõud kokkupuutes inimlike pahedega. Usk õigluse võidusse. Väline ja sisemine ilu. Eluvaate valik: elada endale või teha rõõmu teistele. Eluraskuste ületamine – headuse ja õigluse võidu kohustuslik tingimus? Kõlbelisuse poeetilised tunnid. Inimlik tänulikkus ja tänamatus. Kasvatamatud ja harimatud meie keskel. Teod kui inimese väärtuse mõõt. Üksinduse probleem.

Ajalooline sündmus kui rahvusliku uhkuse aine. Minevik, tänapäev, tulevik. Elu ja sünged küljed. Oma isikliku väärtuse tunnetamise probleem. Inimese vastutus oma käitumise ja tehtud otsuste eest. Argus ja lipitsemine kui ajatu nähtus.

Kodumaa poeetiline kujund. Inimese ja looduse harmoonia. Idee inimese ja looduse ühtsusest. Loodusesse säästva suhtumise vajalikkus. Suhtumine loomadesse kui kõlbelisuse mõõt. Inimese vastutus loodushoiu eest.

Perekond, suhted pereliikmete vahel. Põlvkondade järjepidevuse idee. *Sõprus ja osavõtlikkus.* Õiglase ja ebaõiglase maailma tunnetamine. Lugeja kaasatundmine ja kaasaelamine kui enese tunnetamine ja kasvatamine. Karakterite omapära ja nende kokkupõrge. Vastastikuse abi osutamine ohumomendil kui täiskasvanulikkuse tunnus.

Koolielu läbi huumoriprisma.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Ivan Krõlovi valmid, Aleksandr Puškini luuletused, “Dubrovski”; Mihhail Lermontovi luuletused, „Mtsõri”; Lev Tolstoi „Lapse jõud”; Ivan Turgenev „Bežini aas”; Aleksandr Kuprin „Valge puudel”; Konstantin Paustovski „Vana kokk”; Vladimir Nabokov „Malts”; Jevgeni Švarts „Alasti kuningas”, vähemalt kaks uudisproosateost õpetaja valikul, kaks vabalt valitud luulekogu.

Harri Jõgisalu „Rästik”, Jaan Rannap „Agu Sihvka annab aru”, vähemalt üks paikkondliku autori proosa- või luuleteos.

Hans Christian Andersen “Ööbik”, Rudyard Kipling „Kass, kes kõndis omapead”, O. Henri „Viimane leht”.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja õppeainetega

Kirjanduse valdkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja ning tema valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Eesti/vene keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes.

Läbivate teemade rakendamine keele- ja kirjanduse õppeainetes

Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel lähtuvalt kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Rollimängude ja erinevate tekstide käsitlemise ning aruelude, samuti loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õppetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid.

Keskkond ja jätkusuutlik areng ning Tervis ja ohutus. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks. See toimub teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eriligiiliste tekstide käsitlemise kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja õhutada nende lahendusi otsima. Projektides osalemine kasvatab aktiivset ellusuhtumist.

Kultuuriline identiteet. Keele ja kirjanduse kui rahvuskultuuri kandjate toel kujuneb õpilases arusaam endast, teadmised oma juurtest. Oma keele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabekeskond. Eri allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja kasutamine nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna rohkeid võimalusi, õpilasi õhutada kasutama alternatiivseid lahendusi, oma ideid ellu rakendama.

Väärtused ja kõlblus Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlblisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad väärtusnorme ja põhimõtteid. Teksti ja karakteristikute analüüsi kaudu kujundatakse väljendusjulgust taunimisväärsete tegude ja hoiakute suhtes.

Õppetöö välised ja koolivälised tegevused

1. Lugemiskonkursid
2. Osalemine kirjandusteemalistel üritustel
3. Kirjanduslike teoste väljavõtete hindamine (E. Schwartzi näidend „Alasti kuningas”, Anderseni muinasjutud).
4. Ekskursioonid

Kasutatav õppekirjandus ja õppevahendid

1. V. Neverdinova ja A. Poleva. Õpetus - õpik 6. klassi "Loe koos" -1 - I raamat. Koolibri kirjastus, Tallinn, 2000
2. V. Neverdinova ja A. Poleva. Õpik on õpik 6-klassi „Loe ja põhjust“ -2 raamatule. Kirjastus "Koolibri", Tallinn, 2001.
3. Moiseeva E., Stepanischeva T. Kirjandus. 6. klassi õpik, AVITA, 2013.
4. Moiseeva E. Kirjandus. Töögrupp klassile 6, AVITA, 2013.
5. Valdkonnaraamat VENE KEEL JA KIRJANDUS